

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Palóczy Edgár*

Cím: *Utazás a Gellérthegy körül*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bm

1928. 6. 24.

Utazás a Gellérthegy körül.

Közp. ny

Ósi idők óta izgatja az emberek fantáziáját az a hatalmas, kősziklás, belsejében hévizeket rejtő hegyóriás, melyet a földkéreg gyűrődésének csodálatos játéka sokmillió év előtt a főváros szívében, a Duna partján, a magasba emeltek: a Gellérthegy.

Csodás legendák, hátborzongató boszorkányhistóriák, fanasztikus tervek középpontja a jó öreg Gellérthegy évszázadok óta, akárcsak ikertestvére: Észak-Németország legmagasabb emelkedése az 1142 méter magas Brocken, amelynek német neve: Blocksberg, nem ok nélkül azonos a mi Gellérthegyünk német elnevezésével.

Már az Árpádok korában, Szent Gellért vértanuhalálával kapcsolatban, a miszticizmus romantikája kezdte körülengeni a hegyet. Lábánál, a török befészkelődéséig, szent áhitattal mutogattak egy szikladarabot, amelyről semmiféle emberi erővel sem lehetett eltüntetni a szentéletű püspök mártírverének nyomát.

Már 1656-ban nyomtatásban hirdetik Nagyváradon, hogy boszorkányok találkoztak a Gellérthegy. Egy jó évszázadig minden szombat este Pest-Budán egyaránt gyanussá vált minden vénasszony, mert a közhit szerint seprünyeiken, bakkecskéken száguldoztak a hegy emberkerülte kísérteties tetejére, hogy ott ördögfiak társaságában megüljék a hagyományos boszorkányszombatot, amelynek nemcsak igen épületes leírásait, hanem csodálatos rajzait is ránk hagyták a régiek.

Szinte csodálatos, hogy míg a Harz-hegység híres Blocksbergje: a Brocken, amelyet 1697-ben még Nagy Péter cár is megmászott, mondabeli csodavilágával még Goethét is megihlette, aki 1790-ben először megjelent Faustját 1808-ban már megtoldotta a Walpurgis éjszakával, addig a magyar remekíróknál hiába keressük a Gellérthegy romantikájának hatását. A néphitben azonban napjainkig megmaradt bűbájosságának a híre, sőt 10–20 évvel ezelőtt egy élelmes vendéglős a hegy lábánál fekvő kertjében kötörmelékeket mutogatott, mint a gellérthegy boszorkányvár utolsó emlékeit.

Minden korszak becsületbeli kötelességének tartotta a Gellérthegy romantikáját egy-egy új momentummal gazdagítani.

Amikor 1541-ben a törökök kezébe került Budavár, ők is igaz keleti élelmességgel nemcsak a hegy lábánál bőven bugyogó hőforrásokat, hanem a

hegyet körülöngő romantikát is a maguk szakálára igyekeztek gyümölcsöztetni. Ezért igaz keleti fantáziával Szent Gellért alakjából török vértanút formáltak, akit a hasonlóság kedvéért elneveztek *Gázi-Gürz-Eliász-babának*, ráfogták, hogy messze keleten: Baba-kanabában született, sőt a soha nem létezett halott fölé még díszes siremléket is építettek, amelynek falára 1663-ban világjáró Evlia Cselebi lelke mélyéig meghatva ezt a verset írta:

*Allah utján hitharcos volt mindenkor Gürz-Eliász,
Az ő közbenjárására legyen nekünk segítőnk Khizir-Eliász.*

Hogy kinek, fija, borja lett légyen ez a derék Khizir-Eliász, arról — sajnos — hallgat a török krónika, de a Gellérthegy déli oldalán minden tavasszal csodás virágdiszbe öltözik néhány török mandulafa, a budai török basák híres mulatókertjeinek utolsó ránkmaradt és meg nem becsült emlékei. A törökök után az élelmes tabáni rácság kezére került a Gellérthegy össze földi és képzeleti kincseivel. Fecskefészkek módjára a hegyoldalon felkuszó házacskáikba beköltözött a XVIII. századbeli budai romantika, amely a Tabán halálraitelt régi viskóiban apáról-fiúra szállott alakban ma is él és még mindig várja avatott kezű feljegyzőjét.

S mikor a földi romantika iránti érzék mindinkább veszendőfélbe ment Pest-Budán, felépítették a hegytetőn a híres csillagvizsgálót, ahonnan szorgalmas tudósok kémlelték az ég csodavilágát mindaddig, amíg Kassalik János, a régi Pest híres építőmestere, meg nem kapta a megbízatást, hogy a rebellis magyar főváros sakkbantartására a Citadellát felépítse. Évekig hordták a rengeteg követ a hegyre, amelynek dzsinjet minden kőből aranyat varázsoltak Kassalik János erszényébe.

S ki tudja, mi lett volna még a jó öreg Gellérthegyből, ha tetejéről nem esik nemrég a Dunába a citadella komor falai közé elgondolt balneológiai kiállítás terve, ahol találkát adhattak volna maguknak boszorkányok, ördögfiak, najádok és vizisellők, hogy elővarázsolják azt a temérdek aranyat, amelyet oly sokan ismertek volna ismét kibányászni a Gellérthegy szellemei segítségével. Sajnos, ez alkalommal, ma városzserte divó szokás szerint, a Gellérthegy is csődöt mondott.

Palóczy Edgár,

Osztályozás

Tárgy

712.21

Hely

Gellérthegy

Idő

"1928"

S

H

háziyomda 1926 — 8891